

Nr 175

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen rörande godkännande av en europeisk social stadga; given Stockholms slott den 16 mars 1962.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över social-ärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att godkänna en europeisk social stadga.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Propositionens innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen godkänner en av Europarådet utarbetad europeisk social stadga. Stadgan har undertecknats av Sverige och tolv andra av Europarådets medlemsstater den 18 oktober 1961.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars
1962.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Nilsson, fråga rörande *godkännande av en av Europarådet utarbetad europeisk social stadga* samt anför.

Tanken på att i ett europeiskt dokument samla de grundläggande västerländska värderingarna på socialpolitikens område och att utstaka vägen för ett europeiskt socialt reformarbete framfördes i Europarådet första gången 1951. År 1954 tillsatte rådets ministerkommitté en social kommitté¹ som fick i uppdrag att framlägga förslag till överenskommelse i ämnet. Efter ett långvarigt och omfattande utredningsarbete i samverkan med berörda regeringar, arbetsmarknadsorganisationer i medlemsstaterna och Internationella arbetsbyrån framlade kommittén ett textförslag under namn av Europeisk social stadga. Sedan Europarådets rådgivande församling yttrat sig över förslaget antogs detta den 7 juli 1961 av ministerkommittén. Stadgan, vars lydelse på engelska och i svensk översättning framgår av bilag till detta protokoll, innehåller bestämmelser bl. a. om sysselsättningspolitik, yrkesvägledning och yrkesutbildning, arbetsvillkor och arbetarskydd, förenings- och förhandlingsrätt, socialförsäkring och andra sociala trygghetsanordningar samt familjepolitik.

Stadgan undertecknades den 18 oktober 1961 i Turin av följande tretton av Europarådets sexton medlemsstater: Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Storbritannien, Sverige, Turkiet och Förbundsrepubliken Tyskland. Undertecknandet skall följas av ratifikation, och stadgan träder inte i kraft förrän minst fem länder ratificerat densamma. Någon ratifikation har ännu inte ägt rum.

I Sverige har under arbetet på stadgan vederbörande fackmyndigheter och arbetsmarknadens parter vid flera tillfällen, senast 1957 och 1958, satts i tillfälle att ange sina synpunkter på stadgans innehåll och utformning. Över den slutliga texten har, efter remiss, yttranden avgivits av socialsty-

¹ Svenska representanter vid behandlingen av den sociala stadgan har varit f. d. generaldirektören W. Björck och generaldirektören E. Bexelius.

relsen, arbetarskyddsstyrelsen, riksförsäkringsverket, arbetsmarknadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, statens utlänningskommission, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation och Sveriges akademikers centralorganisation.

Stadgans huvudsakliga innehåll

Stadgan är indelad i fem delar. Den första delen har närmast karaktären av en allmänt hållen programförklaring i 19 punkter, vilka i andra delen i 19 häremot svarande artiklar konkretiseras till bindande förpliktelser. En stat, som vill ratificera stadgan, behöver inte ikläda sig alla dessa förpliktelser utan endast ett visst minsta antal. Bestämmelserna om ratifikationsvillkoren i tredje delen lämnar ett visst utrymme för vederbörande stats fria val. Fjärde delen innehåller administrativa föreskrifter av betydelse främst för kontrollen av att anslutna stater fullgör sina stadgeenliga skyldigheter. I femte delen slutligen har samlats bl. a. bestämmelser om vissa begränsningar av räckvidden i gjorda åtaganden, om möjlighet i vissa fall att ratificera på grund av förhållanden som uppnåtts genom kollektivavtal men ej säkerställts i lagstiftning samt om ikraftträdande, ändring och uppsägning av stadgan. Till stadgan är fogad en bilaga med vissa tolkningsföreskrifter.

Med hänsyn till stadgans utformning kan en redogörelse för det materiella innehållet lämpligen anknytas till artiklarna 1--19 i stadgans andra del.

Artiklarna 1, 9, 10 och 15 bildar en grupp av bestämmelser, som tillsammans ger ett program för *sys s e l s ä t t n i n g s - o c h u t b i l d n i n g s p o l i t i k e n*. Utgångspunkten för detta program är att var och en skall ha rätt att förtjäna sitt uppehälle genom ett fritt valt arbete. Sysselsättningen i de till stadgan anslutna staterna skall hållas på en så hög och jämn nivå som möjligt, och målet skall vara full sysselsättning. Det skall finnas offentlig arbetsförmedling som kostnadsfritt kan utnyttjas av de arbetsökande, och det allmänna skall sörja för eller främja yrkesvägledning och yrkesutbildning. Särskild vikt skall läggas vid yrkesutbildning av dem som är invalidiserade eller eljest har nedsatt arbetsförmåga liksom även av dem som blir arbetslösa på grund av omställningar inom produktionen eller förändringar i arbetsmarknadsläget. Beträffande rätten till yrkesutbildning föreskriver stadgan vidare bl. a., att strävandena skall inriktas på att göra även högre teknisk utbildning och universitetsutbildning tillgängliga för alla utan andra begränsningar än sådana som sammanhänger med individens lämplighet. Resurser skall skapas för vidareutbildning av vuxna arbetstagare. Studier och annan utbildning skall uppmuntras på olika sätt, t. ex. genom reduktion eller avskaffande av avgifter och genom ekonomiskt stöd åt enskilda studerande.

En annan grupp av bestämmelser — artiklarna 2, 3, 4, 7 och 8 — behandlar *arbetstagarnas arbetsvillkor och arbetsför-*

hållanden. Det stadgas till en början, att arbetstiden per dag och vecka skall hållas inom gränserna för vad som kan anses skäligt och att arbetstiden successivt skall förkortas i den mån produktionsökning och andra förhållanden av betydelse medger det. För barn och ungdom skall gälla särskilda begränsningar i fråga om arbetstiden. Tid under vilken den unge arbetstagaren är frånvarande från arbetsplatsen på grund av yrkesutbildning skall normalt inräknas i arbetstiden, och för barn under 16 år skall arbetstiden inskränkas efter vad som är lämpligt med hänsyn till barnets utveckling och utbildningsbehov.

Helgdagsersättning, söndagsledighet och två veckors betald semester är förmåner som skall garanteras alla, och arbetstagare som är sysselsatta i riskfyllt eller hälsofarligt arbete skall åtnjuta särskilda förmåner i form av arbetstidsförkortning eller förlängd semester. Minst tre veckors semester skall också tillförsäkras alla arbetstagare under 18 år.

Beträffande samtliga de förpliktelser i fråga om arbetsvillkor för vilka nu redogjorts gäller, att de stater där arbetsvillkoren traditionsenligt regleras genom kollektivavtal kan uppfylla dem utan lagstiftning. En förpliktelse anses enligt artikel 33 i femte delen uppfylld så snart de faktiska förhållandena på arbetsmarknaden för det stora flertalet arbetstagare motsvarar stadgans föreskrifter.

Arbetstagarens lön skall vara tillräckligt stor för att han och hans familj skall kunna leva på en godtagbar levnadsstandard. Stadgan tillförsäkrar även den unge arbetstagaren och lärlingen rätt till skälig arbetsersättning. I övrigt föreskrives beträffande lönefrågor, att arbetstagare skall ha rätt till förhöjd ersättning vid övertidsarbete och att kvinnor skall ha samma lön som män om de utför likvärdigt arbete. Avdrag på lön får göras endast i den omfattning och på de villkor, som följer av lag eller författning, kollektivavtal eller skiljedom. Skall en arbetsanställning upphöra, måste arbetstagaren beredas skälig uppsägningstid.

Inte heller beträffande lön och rätt till uppsägningstid är lagstiftning ofrånkomlig. En ratificerande stat behöver således inte för att uppfylla stadgans föreskrifter rucka på nationella traditioner i fråga om sättet för fastställande av arbetsvillkor.

Stadgan ser arbetarskyddet som en angelägenhet, vilken bör vara föremål för författningsreglering och offentlig tillsyn, men tillsynen skall vid behov utövas i samråd med arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer. Till skydd för kvinnor och barn i förvärsarbete finns särskilda bestämmelser. Bland bestämmelserna rörande barn märkes — förutom en allmän föreskrift om att barn skall skyddas mot fysiska och moraliska risker i arbetet — regler, som i princip förbjuder användande av barn under 15 år i arbete och som för riskfyllda eller hälsofarliga arbeten föreskriver fastställande av högre minimiålder för arbete. Vidare finns en bestämmelse som med visst undantag förbjuder användandet av barn under 18 år i natt-

arbete och en regel som föreskriver att barn under 18 år i vissa arbeten skall stå under regelbunden hälsokontroll. Kvinnliga arbetstagare skall, genom betald ledighet, socialförsäkringsförmåner eller skattefinansierade bidrag, beredas möjlighet till minst 12 veckors ledighet vid barnsbörd, och en kvinna skall alltid åtnjuta erforderlig ledighet från arbetet för att amma sitt barn. En kvinnlig arbetstagare får inte heller uppsägas under ledighet för barnsbörd. Användningen av kvinnor i nattarbete skall regleras i författning, och kvinnor får överhuvudtaget inte användas till arbete under jord i gruva.

Bestämmelser om skydd för förenings- och förhandlingsrätten har upptagits i artiklarna 5 och 6. Den nationella lagstiftningen får ej lägga hinder i vägen för den fria utvecklingen av organisationsväsendet på arbetsmarknaden. Förbudet är emellertid inte absolut utan det förutsättes att särregler skall kunna ges i nationell lagstiftning beträffande polisväsendet och det militära försvaret. I anslutning till bestämmelserna om förhandlingsrätt innehåller stadgan ett uttryckligt erkännande av arbetstagarnas och arbetsgivarnas rätt att vidtaga stridsåtgärder för att lösa in-tressetvister.

Stadgan går i artiklarna 11—14 in på frågor som rör hälso- och sjukvård, socialförsäkring och socialhjälp. De förpliktelser, som hänför sig till hälso- och sjukvård, är mycket allmänt hållna och avser väsentligen åtgärder för att förbättra folkhälsan och för att förebygga epidemier och andra sjukdomar. I fråga om minimivillkoren beträffande socialförsäkring och andra jämförliga sociala trygghetsanordningar innehåller stadgan en hänvisning till Internationella arbetsorganisationens konvention nr 102 angående minimistandard för social trygghet. Därjämte föreskrives att ratificerande stat skall sträva efter att successivt förbättra ifrågasvarande trygghetsanordningar. Stadgan vill vidare garantera var och en som inte själv kan försörja sig erforderlig socialhjälp och fri sjukvård. Den som åtnjuter socialhjälp skall inte för den skull få berövas politiska eller sociala rättigheter.

Bestämmelserna angående familjepolitiken är vagt utformade, och artikel 16 lämnar ratificerande stat frihet beträffande olika metoder såsom socialförsäkringsförmåner och andra bidrag, skattepolitiska åtgärder, bostadsstöd och annat. Om mödrar och barn sägs i artikel 17, att de skall vara föremål för all erforderlig omvårdnad från samhällets sida.

Slutligen innehåller stadgans andra del några bestämmelser som medför skyldighet för ratificerande stat att bereda medborgare i annan stat, som tillträtt stadgan, sociala förmåner och annat skydd. Artikel 18 föreskriver en generös behandling av annan ansluten stats medborgare vid tillämpning av bestämmelser om arbetstillstånd. De administrativa formaliteterna i sammanhanget skall inskränkas. Atskilliga åtgärder i syfte att underlätta vistelsen för migrerande arbetare skall enligt artikel 19 vidtagas, och all diskriminering av den inflyttade arbetskraften är i princip

förbjuden. Den utländske arbetstagaren skall ha samma löneförmåner och arbetsvillkor i övrigt som det egna landets medborgare, han skall kunna förvärva medlemskap i facklig organisation på samma villkor, han skall ha samma möjligheter att få bostad för sig och sin familj, han skall inte betungas med andra eller större skatter eller socialförsäkringsavgifter och han skall ha samma rätt att föra talan vid domstol. Beträffande socialförsäkring skall, efter vad som stadgas i artikel 12 mom. 4, slutas bilaterala eller multilaterala avtal i syfte att tillförsäkra utlänningar likställighet med egna medborgare, rätt att sammanlägga försäkringsperioder som hänför sig till arbete i skilda länder och rätt att bibehålla förmåner vid flyttning från ett land till ett annat. Socialhjälp och sjukvård får en utlänning enligt artikel 13 mom. 4 jämte en därtill hörande tolkningsföreskrift åtnjuta i enlighet med villkoren i 1953 års europeiska konvention om social och medicinsk hjälp.

Redan tidigare har nämnts, att stadgan har en viss böjlighet såtillvida som en stat kan ratificera en del bestämmelser och ställa sig obunden av andra. Minnivillkoren för ratifikation är enligt artikel 20 i stadgans tredje del ett godtagande dels av hela första delen, dels beträffande andra delens bestämmelser av minst fem av sju såsom särskilt betydelsefulla ansedda artiklar (dessa sju är: artikel 1 om rätten till arbete, artiklarna 5 och 6 om förenings- och förhandlingsrätt, artiklarna 12 och 13 om social trygghet och om social och medicinsk hjälp, artikel 16 om familjens rätt till skydd samt artikel 19 om skydd och bistånd åt migrerande arbetstagare och deras familjer) och av inalles minst tio artiklar eller fyrtiofem numrerade moment.

Stadgan inrymmer ett kontrollsystem, som bygger på att de fördragsslutande staterna skall avge rapport till Europarådets generalsekretärare både rörande tillämpningen av bestämmelser som staten ratificerat och rörande sådana förhållanden som faller under bestämmelser, vilka staten i fråga ännu inte godtagit. Detaljerade regler har meddelats i fjärde delen, artiklarna 21—29, om behandlingen av dessa rapporter och om åtgärder vartill de kan föranleda. I första hand skall granskningen av staternas rapporter och av yttranden däröver ombesörjas av en av ministerkommittén tillsatt expertkommitté, bestående av sju ledamöter med sakkunskap i fråga om internationella sociala angelägenheter. Materialet går sedan jämte expertkommitténs utlåtande till en annan kommitté, en subkommitté under rådets sociala kommitté, och till den rådgivande församlingen. Yttrandena från subkommittén och församlingen går till ministerkommittén, som med $\frac{2}{3}$ majoritet kan besluta om avlåtande av rekommendationer till fördragsslutande stater.

Femte delens bestämmelser om begränsningar i och undantag från åtagna förpliktelser är till större delen av den art att de ej kräver någon särskild uppmärksamhet i detta sammanhang. För reglerna i artikel 33 om uppfyllandet av åtaganden genom kollektivavtalsreglering har tidigare

redogjorts. Härutöver skall endast anmärkas att artikel 31 tillåter sådana avsteg från stadgans förpliktelser, som kan vara erforderliga i ett demokratiskt samhälle för att skydda annans rätt och för att tillvarata samhällets intresse för att garantera nationell säkerhet, för att skydda folkhälsan eller för att bevara goda seder.

Enligt artikel 35 fordras för att stadgan skall t r ä d a i k r a f t att den ratificerats av fem stater. Ikraftträdandet inträffar 30 dagar efter det att det femte ratifikationsinstrumentet deponerats hos Europarådets generalsekreterare.

Ä n d r i n g av stadgan förutsätter enligt artikel 36, förutom beslut av ministerkommittén, godkännande av samtliga stater som ratificerat stadgan. Ingen stat som ratificerat stadgan kan frigöra sig från sina förpliktelser genom u p p s ä g n i n g förrän fem år förflutit från det staten blev bunden av stadgan. Stadgans uppsägningsbestämmelser i artikel 37 föreskriver i övrigt två års automatisk förlängning vid utebliven uppsägning. Uppsägning kan hänföra sig även till enstaka artikel eller moment under förutsättning att minimivillkoren för ratifikation är uppfyllda även efter uppsägningen.

Remissyttrandena

Remissorganen utgår allmänt från att Sverige kan och bör ansluta sig till den europeiska sociala stadgan. *Landsorganisationen* vill emellertid inte ta någon bestämd ståndpunkt till frågan om stadgan har någon verklig funktion att fylla och anmäler vissa kritiska reflexioner. Det är enligt Landsorganisationens mening visserligen — såsom ett led i nutida integrationssträvanden — värdefullt att fastslå en gemensam målsättning för Europarådsstaternas socialpolitik, men för det ändamålet behövs inte ett dokument i konventionens form. Blir det vanligt med regionala konventioner i olika delar av världen inom områden som täcks av konventioner antagna av Internationella arbetsorganisationen, finns det risk för att denna organisations auktoritet och verkningsmöjligheter försvagas. Dessa synpunkter leder inte till något krav från Landsorganisationens sida på att Sverige skall ställa sig utanför den europeiska sociala stadgan, men Landsorganisationen vill understryka vikten av att man uppmärksammar gränsdragningen mellan stadgan och Internationella arbetsorganisationens konventioner. Samma önskemål om en gränsdragning för att klarlägga stadgans förhållande till Internationella arbetsorganisationens konventioner framföres av *Tjänstemännens centralorganisation*.

Mot stadgans konstruktion har inte framkommit mer än en invändning av principiell natur. *Svenska arbetsgivareföreningen*, *Landsorganisationen* och *Tjänstemännens centralorganisation* tar avstånd från systemet med ratifikationer på grundval av förhållanden som skapats genom kollektivav-

talsreglering. För vår del skulle, säger arbetsgivareföreningen, en ratifikation av detta slag innebära att svenska staten ikläder sig ansvar för innehållet i svenska kollektivavtal, något som ej är förenligt med den hos oss hävdade principen om arbetsmarknadens frihet från statlig inblandning. I konsekvens med denna ståndpunkt avstyrker föreningen en svensk anslutning till vissa bestämmelser i artikel 2 om rätten till skäligen arbetsvillkor, i artikel 4 om rätten till skäligen lön, i artikel 7 om skydd för barn och ungdom och i artikel 10 om yrkesutbildning.

Arbetarskyddsstyrelsen har under hänvisning till innehållet i arbetarskyddslagen anmält hinder mot ratifikation av några bestämmelser i artikel 7 om skydd för barn och ungdom och i artikel 8 om skydd för kvinnliga arbetstagare. Förbudet i artikel 7 mom. 1 mot anställande av barn under 15 år överensstämmer, påpekar styrelsen, ej med svensk lagstiftning som i stället har en gräns vid 14 år. Visserligen uppställer svensk lag som villkor för anställande av minderårig ytterligare att den minderårige skall ha inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen — ett villkor som en 14-åring i regel ej uppfyller — men det finns härvidlag en dispensmöjlighet som styrelsen utnyttjat tämligen flitigt åtminstone när det gällt feriearbeten. Föreskriften i artikel 7 mom. 6 att tid, under vilken den unge arbetstagaren är frånvarande från arbetsplatsen på grund av yrkesutbildning, skall inräknas i arbetstiden har enligt vad styrelsen framhåller ej täckning i nutida svensk lagstiftning. En regel liknande stadgans fanns i 1912 års arbetarskyddslag men den borttogs i 1949 års lag, då den ansågs kunna få menliga verkningar i olika hänseenden. Bl. a. kunde regeln göra arbetsgivarna obenägna att anställa minderåriga, som deltar i yrkesutbildning eller annan undervisning, och den kunde också medföra att minderåriga fann det mindre lockande att fortbilda sig. Det tämligen kategoriska förbudet i artikel 7 mom. 8 mot att använda barn under 18 år till nattarbete går enligt arbetarskyddsstyrelsens uppfattning ej att förena med gällande svensk lagstiftning på grund av de vidsträckta dispensmöjligheter denna lagstiftning ger. Beträffande artikel 8 mom. 1, som berättigar kvinna till ledighet i samband med barnsörd under sammanlagt minst 12 veckor, påpekar styrelsen att den svenska arbetarskyddslagen formellt endast garanterar en kvinna ledighet under sex veckor före barnsörd. Slutligen framhåller styrelsen i anslutning till det undantagslösa förbudet i artikel 8 mom. 4 mot att använda kvinna till arbete under jord i gruva att svensk lag visserligen f. n. innehåller ett lika kategoriskt förbud men att styrelsen på denna punkt hos Kungl. Maj:t gjort framställning om sådan ändring av lagen att styrelsen i särskilda fall skall kunna medge undantag från förbudet.

I *Svenska arbetsgivareföreningens* remissyttrande påpekas, att artikel 8 mom. 2 om förbud mot avskedande av kvinna under tid då hon är ledig för barnsörd fått en utformning som inte överensstämmer med svensk lagstiftning i ämnet, dvs. 1945 års lag om förbud mot arbetstagares avskedande

i anledning av äktenskap eller havandeskap m. m. Bl. a. saknar stadgan svarighet till den begränsning som i svensk lagstiftning innefattas i kravet på att kvinnan, för att komma i åtnjutande av uppsägningskyddet, skall ha varit anställd hos arbetsgivaren minst ett år.

Den i artikel 12 mom. 4 föreskrivna skyldigheten att träffa vissa bilaterala eller multilaterala avtal rörande socialförsäkringen om likställande av utlänningar med egna medborgare m. m. har föranlett ett påpekande av *riksförsäkringsverket* att erfarenheten visar att det är förenat med betydande svårigheter att konstruera tillfredsställande internationella avtal, vilka svårigheter torde bero dels på skiljaktigheter i den tekniska utformningen av socialförsäkringen i olika länder och dels på skillnader i ersättningsnivån. *Svenska arbetsgivareföreningen* fäster i detta sammanhang uppmärksamheten på en tolkningsföreskrift i bilagan till stadgan. Av denna föreskrift framgår, anser föreningen, att avvikelser i bilaterala och multilaterala avtal från principerna om likställighet, om sammanläggning av försäkringsperioder och om rätt att behålla förmåner vid flyttning till annat land skall vara tillåtna endast såvitt gäller av avgifter oberoende försäkringar. Särbestämmelser beträffande utlänningar och vissa andra bestämmelser i den svenska allmänna pensioneringen skulle därför ej kunna bevaras i avtal med Europarådsstater. Även *socialstyrelsen* erinrar i anslutning till artikel 12 mom. 4 om svårigheterna att träffa avtal med hänsyn till folk- och tilläggs pensioneringen.

Departementschefen

På det sociala området har Europarådets arbete i första hand inriktats på sådana frågor, som har en omedelbar praktisk betydelse för samordningen av de sociala trygghetssystemen i de olika medlemsstaterna. De viktigaste resultaten av detta arbete är 1953 års båda provisoriska europeiska överenskommelser om social trygghet och en europeisk konvention av samma år om social och medicinsk hjälp, vilka avtal i stor utsträckning garanterar utlänningar jämställdhet med vederbörande stats egna medborgare i fråga om sociala förmåner. Dessa avtal har ratificerats av Sverige.

Den socialpolitiska aktivitet som utvecklats inom Europarådet har emellertid inte stannat vid detta. Rådet har enligt sina stadgar en allmän skyldighet att verka för sociala och ekonomiska framsteg i medlemsstaterna, och såsom ett led i framstegsarbetet har den nu föreliggande sociala stadgan tillkommit. Denna stadga, som i mycket utgör en minimistandardkonvention för stora delar av det sociala fältet med bl. a. sysselsättningspolitiken, arbetsrätten, arbetarskyddet och socialförsäkringen inbegripna, skall samla Europarådets medlemmar kring vissa gemensamma grundsatser och utgöra den gemensamma ramen för nationellt socialpolitiskt reformar-

bete inom hela kretsen av medlemsstater. Det är av skäl, som inte torde behöva utvecklas närmare, önskvärt att Sverige deltar i dessa sociala integrationssträvanden. Vårt land bör redan nu ansluta sig till stadgan, i den mån förutsättningar för ratifikation föreligger. I anledning av påpekanden i ett par remissyttranden vill jag framhålla, att det självfallet måste tillses att Europarådets överenskommelser i sociala ämnen inte kommer i konflikt med Internationella arbetsorganisationens motsvarande konventioner. Den sociala stadgan har tillkommit i nära samarbete med Internationella arbetsorganisationen, och enligt artikel 26 skall organisationen inbjudas att delta i kontrollen av stadgans efterlevnad.

Stadgan har utformats med sikte på att det skall bli möjligt för alla medlemmar i Europarådet, både de socialt mest framskridna och de som ännu inte nått lika långt på detta område, att ratificera stadgan med minsta möjliga tidsutdräkt. Det krävs därför inte att varje stat påtager sig alla de förpliktelser som stadgan inrymmer. En ratifikation måste dock innefatta ett förhållandevis stort antal bestämmelser och flertalet bestämmelser inom en grupp som ansetts vara viktigast.

Vi har i Sverige inte någon anledning till tvekan inför den programförklaring i 19 punkter som innehålles i stadgans första del, och redan en hastig blick på de materiella bestämmelserna i stadgans andra del visar, att lagstiftning och social verklighet hos oss är sådana att vårt land utan svårighet kan uppfylla minimivillkoren för ratifikation. I själva verket möter inte på någon väsentlig punkt hinder mot en ratifikation av det skälet att svensk standard skulle vara lägre än som förutsättes i stadgan. Andra skäl gör dock att det inte är möjligt för Sverige att ratificera stadgan i dess helhet.

I överensstämmelse med en i andra liknande sammanhang konsekvent hävdad uppfattning torde svensk tradition i fråga om lönebildning och reglering av vissa andra frågor genom arbetsmarknadens parter utan statlig inblandning stå i vägen för en ratifikation av några bestämmelser i stadgan, som avser anställningsvillkor och anställningsförhållanden. Detta gäller artikel 2 mom. 1 om successiv förkortning av arbetstiden, artikel 2 mom. 2 om helgdagsersättning, artikel 4 mom. 2 om övertidsersättning, artikel 4 mom. 4 om uppsägningstid, artikel 4 mom. 5 om avdrag på lön och artikel 7 mom. 5 om lärlingslön. Beträffande en så allmänt hållen och självklar bestämmelse som den i artikel 4 mom. 1 att arbetstagare har rätt till en lön, som kan ge honom och hans familj en dräglig levnadsstandard, torde ratifikation inte behöva underlåtas av hänsyn till arbetsmarknadsparternas autonomi. Sådana hänsyn torde inte heller behöva föra till att vårt land gör förbehåll beträffande bestämmelsen om lika lön för män och kvinnor i artikel 4 mom. 3. Förpliktelserna enligt denna bestämmelse är inte mer vittgående än de i Internationella arbetsorganisationens konvention nr 100, beträffande vilken konvention Kungl. Maj:t denna

dag beslutat avlåta proposition till riksdagen med begäran om riksdagens godkännande av en svensk anslutning.

Det ligger i sakens natur att ett så omfattande internationellt avtal som den sociala stadgan inte kan tillfredsställa alla önskemål hos medlemsstaterna. Några bestämmelser i stadgan har fått en sådan utformning att vi inte kan godtaga dem, trots att vi i huvudsak kan instämma i bestämmelsernas syften och i viss utsträckning har likartade bestämmelser i svensk lagstiftning. Jag avser i detta sammanhang artikel 7 mom. 1 med förbud om anställande av barn under 15 år, artikel 7 mom. 6 om inräknande i arbetstiden av frånvaro för yrkesutbildning eller annan undervisning, artikel 8 mom. 2 med förbud mot uppsägning av kvinnlig arbetstagare som åtnjuter ledighet för barns-börd och artikel 19 mom. 7 om likställighet mellan utländska och svenska arbetstagare i fråga om möjligheterna att föra talan vid svensk domstol.

Beträffande ett par bestämmelser i stadgan synes en ratifikation inte böra komma i fråga av den anledningen att den framtida utvecklingen kan komma att föra oss i konflikt med den ståndpunkt stadgan representerar. Det kan sålunda inte uteslutas att det i framtiden — när alla arbetstagare har en lagstadgad fyraveckorssemester — kan visa sig olägligt för vårt land att vara bundet av bestämmelser om att vissa arbetstagare ovillkorligen skall ha en kortare arbetstid eller en längre semester än arbetstagare i allmänhet. Liknande invändning kan riktas mot vissa särbestämmelser rörande kvinnors användande till arbete. Med det sagda avses artikel 2 mom. 4 och artikel 8 mom. 4.

På socialförsäkringens område förestår både bilaterala och multilaterala förhandlingar om samordning av de svenska försäkringarna med åtskilliga främmande länders försäkringar. Det är oklart vad dessa avtal kan komma att innebära och i vilken mån de kommer att bygga på de i artikel 12 mom. 4 i stadgan fastslagna principerna om likställighet mellan utlänning och vederbörande stats egna medborgare, om sammanläggning av försäkringsperioder som hänför sig till arbete eller vistelse i olika länder och om rätt att behålla förmåner vid flyttning från ett land till ett annat. Såsom jag framhållit i propositionen nr 90 till årets riksdag är den svenska lagstiftningen i hithörande hänseenden ännu ej att anse som definitiv, och vi saknar hittills helt erfarenhet rörande de lämpliga metoderna för en samordning av den allmänna tilläggs pensioneringen med andra länders pensionssystem. I ett sådant läge bör det få anstå med en svensk ratifikation av det nyssnämnda momentet i stadgan.

Utöver vad nu sagts synes inte behöva göras några förbehåll vid en svensk ratifikation av den sociala stadgan. Bestämmelsen i artikel 6 mom. 4 om rätt för arbetstagare och arbetsgivare att tillgripa kollektiva stridsåtgärder i händelse av intressekonflikter hindrar enligt en tolkningsföreskrift i bilagan till stadgan jämförd med artikel 31 inte en ratificerande stat att göra sådana lagliga begränsningar i nämnda rätt, som är nödvändiga i ett demokratiskt

samhälle såsom garanti för annans fri- och rättigheter eller såsom skydd för samhällets intresse, nationell säkerhet, allmän hälsa eller moral. Artikel 6 mom. 4 bör med hänsyn härtill kunna godtagas av Sverige, oaktat stats-tjänstemännens rätt till stridsåtgärder begränsas genom ämbetsansvaret. Eventuella betänkligheter mot förbudet i artikel 7 mom. 8 mot nattarbete för arbetstagare under 18 år lär skingras av en tolkningsföreskrift i bilagan om att nationell lagstiftning skall anses uppfylla villkoren i ifrågavarande moment om den är sådan att förbudet i praktiken kommer att tillämpas för det stora flertalet arbetstagare under 18 år. Bestämmelsen i artikel 8 mom. 1 om ledighet för kvinnlig arbetstagare i samband med barnsörd måste antagas syfta till att garantera kvinnan ekonomiska möjligheter att vara ledig från arbetet minst 12 veckor. Det kan inte vara någon tvekan om att svensk lagstiftning på denna punkt mer än väl motsvarar stadgans krav.

Resultatet av det hittills sagda blir att Sverige f.n. kan godtaga 13 artiklar i stadgans andra del i stället för 10, som krävs för ratifikation. Räknat i moment kan Sverige uppfylla förpliktelserna i 59 moment i stället för obligatoriska 45. Såsom framgått kan det vid en senare tidpunkt bli aktuellt att ytterligare utsträcka de svenska förpliktelserna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att allteftersom förutsättningar för nya åtaganden skapas utsträcka ratifikationen.

Under åberopande av det anförda och med framhållande av att jag icke har något att erinra mot att propositionen av riksdagen behandlas senare än under innevarande vårsession får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att godkänna den år 1961 undertecknade europeiska sociala stadgan med de begränsningar jag i det föregående förordat.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bengt Wilhelmsson

European Social Charter

The Governments signatory hereto, being Members of the Council of Europe,

Considering that the aim of the Council of Europe is the achievement of greater unity between its Members for the purpose of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage and of facilitating their economic and social progress, in particular by the maintenance and further realisation of human rights and fundamental freedoms;

Considering that in the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms signed at Rome on 4th November 1950, and the Protocol thereto signed at Paris on 20th March 1952, the member States of the Council of Europe agreed to secure to their populations the civil and political rights and freedoms therein specified;

Considering that the enjoyment of social rights should be secured without discrimination on grounds of race, colour, sex, religion, political opinion, national extraction or social origin;

Being resolved to make every effort in common to improve the standard of living and to promote the social

Europeisk social stadga

Undertecknade regeringar, som äro medlemmar av Europarådet,

vilka finna det vara Europarådets syfte att åstadkomma en fastare enhet mellan dess medlemmar för att skydda och förverkliga de ideal och principer, som äro deras gemensamma arv, och för att underlätta deras ekonomiska och sociala framåtskridande, särskilt genom vidmakthållandet och utvecklandet av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna,

vilka finna, att Europarådets medlemsstater enligt den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950, samt tilläggsprotokollet till densamma, undertecknat i Paris den 20 mars 1952, hava överenskommit att tillförsäkra sina befolkningar i nämnda konvention och tilläggsprotokoll angivna medborgerliga och politiska fri- och rättigheter,

vilka finna, att sociala rättigheter böra tillförsäkras alla och envar utan åtskillnad ifråga om ras, hudfärg, kön, religion, politisk åskådning, nationell härstamning eller socialt ursprung,

vilka äro beslutna att samfällt med alla tjänliga medel och genom för ändamålet inrättade institutioner

well-being of both their urban and rural populations by means of appropriate institutions and action,

Have agreed as follows:

PART I

The Contracting Parties accept as the aim of their policy, to be pursued by all appropriate means, both national and international in character, the attainment of conditions in which the following rights and principles may be effectively realised:

1. Everyone shall have the opportunity to earn his living in an occupation freely entered upon.

2. All workers have the right to just conditions of work.

3. All workers have the right to safe and healthy working conditions.

4. All workers have the right to a fair remuneration sufficient for a decent standard of living for themselves and their families.

5. All workers and employers have the right to freedom of association in national or international organisations for the protection of their economic and social interests.

6. All workers and employers have the right to bargain collectively.

7. Children and young persons have the right to a special protection against the physical and moral hazards to which they are exposed.

8. Employed women, in case of maternity, and other employed

söka höja levnadsstandarden och förbättra de sociala förhållandena i medlemsstaterna, såväl i städerna som på landsbygden,

hava överenskommit om följande:

FÖRSTA DELEN

De fördragsslutande parterna erkänna, att målet för den politik som de skola fullfölja med alla lämpliga medel, såväl nationellt som internationellt, skall vara att uppnå sådana förhållanden att följande rättsgrundsatser och principer kunna förverkligas:

1. Envar skall hava möjlighet att förtjäna sitt uppehälle i ett fritt valt arbete.

2. Alla arbetstagare äga rätt till skäligen arbetsvillkor.

3. Alla arbetstagare äga rätt till trygga och sunda arbetsförhållanden.

4. Alla arbetstagare äga rätt till skälig lön, tillräcklig för att bereda dem och deras familjer en godtagbar levnadsstandard.

5. Alla arbetstagare och arbetsgivare äga rätt att fritt organisera sig i nationella eller internationella sammanslutningar för att tillvarata sina ekonomiska och sociala intressen.

6. Alla arbetstagare och arbetsgivare äga rätt att förhandla kollektivt.

7. Barn och ungdom äga rätt till särskilt skydd mot de risker i fysiskt och moraliskt avseende för vilka de äro utsatta.

8. Kvinnliga arbetstagare äga vid havandeskap och barnsbörd rätt till

women as appropriate, have the right to a special protection in their work.

9. Everyone has the right to appropriate facilities for vocational guidance with a view to helping him choose an occupation suited to his personal aptitude and interests.

10. Everyone has the right to appropriate facilities for vocational training.

11. Everyone has the right to benefit from any measures enabling him to enjoy the highest possible standard of health attainable.

12. All workers and their dependents have the right to social security.

13. Anyone without adequate resources has the right to social and medical assistance.

14. Everyone has the right to benefit from social welfare services.

15. Disabled persons have the right to vocational training, rehabilitation and resettlement, whatever the origin and nature of their disability.

16. The family as a fundamental unit of society has the right to appropriate social, legal and economic protection to ensure its full development.

17. Mothers and children, irrespective of marital status and family relations, have the right to appropriate social and economic protection.

18. The nationals of any of the Contracting Parties have the right to engage in any gainful occupation in the territory of any one of the others on a footing of equality with

särskilt skydd, och sådant skydd skall, i den mån så är påkallat, även eljest beredas kvinnliga arbetstagarare.

9. Envar äger rätt till ändamålsenlig yrkesvägledning i syfte att hjälpa honom att välja ett yrke, som kan anses lämpligt med hänsyn till hans personliga anlag och intressen.

10. Envar äger rätt till ändamålsenlig yrkesutbildning.

11. Envar äger rätt att komma i åtnjutande av all hjälp som kan bidra till att ge honom bästa möjliga hälsa.

12. Alla arbetstagarare och deras anhöriga äga rätt till social trygghet.

13. Var och en som saknar tillräckliga resurser äger rätt till social och medicinsk hjälp.

14. Envar äger rätt att anlita sociala välfärdsanordningar.

15. Varje invalid äger, oavsett invaliditetens ursprung och art, rätt till omskolning och annan hjälp till återanpassning i samhället och förvärvslivet.

16. Familjen, som utgör en av samhällets grundvalar, skall skyddas i socialt, rättsligt och ekonomiskt hänseende, och dess utveckling skall främjas.

17. Mödrar och barn hava, oavsett civilstånd och familjeförhållanden, rätt till erforderligt skydd i socialt och ekonomiskt hänseende.

18. Medborgare i fördragsslutande land äga rätt att utöva förvärvsarbete å annat fördragsslutande lands territorium på samma villkor som det senare landets egna med-

the nationals of the latter, subject to restrictions based on cogent economic or social reasons.

19. Migrant workers who are nationals of a Contracting Party and their families have the right to protection and assistance in the territory of any other Contracting Party.

PART II

The Contracting Parties undertake, as provided for in Part III, to consider themselves bound by the obligations laid down in the following Articles and paragraphs.

Article 1

The Right to Work

With a view to ensuring the effective exercise of the right to work, the Contracting Parties undertake:

1. to accept as one of their primary aims and responsibilities the achievement and maintenance of as high and stable a level of employment as possible, with a view to the attainment of full employment;

2. to protect effectively the right of the worker to earn his living in an occupation freely entered upon;

3. to establish or maintain free employment services for all workers;

4. to provide or promote appropriate vocational guidance, training and rehabilitation.

Article 2

The Right to Just Conditions of Work

With a view to ensuring the effective exercise of the right to just

borgare i den mån ej viktiga ekonomiska eller sociala hänsyn föranleda till annat.

19. Migrerande arbetstagare som äro medborgare i fördragsslutande land samt deras familjer äga rätt till skydd och bistånd inom annat fördragsslutande lands territorium.

ANDRA DELEN

De fördragsslutande parterna utfästa sig att, på sätt i tredje delen stadgas, anse sig bundna av de förpliktelser, som härflyta ur följande artiklar och moment.

Artikel 1

Rätten till arbete

För att trygga den enskildes rätt till arbete förbinda sig de fördragsslutande parterna

1. att betrakta det såsom en av sina viktigaste målsättningar och förpliktelser att uppnå och bibehålla en så hög och jämn sysselsättningsnivå som möjligt samt att eftersträva full sysselsättning;

2. att effektivt skydda arbetstagarens rätt att förtjäna sitt uppehälle genom ett fritt valt arbete;

3. att tillhandahålla en avgiftsfri arbetsförmedling för alla arbetstagare;

4. att tillhandahålla eller främja erforderlig yrkesvägledning, yrkesutbildning och rehabilitering.

Artikel 2

Rätten till skäligen arbetsvillkor

För att trygga den enskilde arbetstagarens rätt till skäligen arbets-

conditions of work, the Contracting Parties undertake:

1. to provide for reasonable daily and weekly working hours, the working week to be progressively reduced to the extent that the increase of productivity and other relevant factors permit;

2. to provide for public holidays with pay;

3. to provide for a minimum of two weeks annual holiday with pay;

4. to provide for additional paid holidays or reduced working hours for workers engaged in dangerous or unhealthy occupations as prescribed;

5. to ensure a weekly rest period which shall, as far as possible, coincide with the day recognised by tradition or custom in the country or region concerned as a day of rest.

Article 3

The Right to Safe and Healthy Working Conditions

With a view to ensuring the effective exercise of the right to safe and healthy working conditions, the Contracting Parties undertake:

1. to issue safety and health regulations;

2. to provide for the enforcement of such regulations by measures of supervision;

3. to consult, as appropriate, employers' and workers' organisations on measures intended to improve industrial safety and health.

villkor förbinda sig de fördragslutande parterna

1. att sörja för att det fastställs en skälig arbetstid per dag och vecka och att arbetsveckan förkortas efterhand som produktionsökning och andra omständigheter av betydelse det medgiva;

2. att sörja för att lön utgår å allmänna helgdagar;

3. att sörja för en årlig betald semester om minst två veckor;

4. att sörja för att arbetstagare sysselsatta i vissa angivna riskfyllda eller hälsofarliga arbeten komma i åtnjutande av en betald tilläggssemester eller en förkortning av arbetstiden;

5. att sörja för en veckovila, som såvitt möjligt sammanfaller med den veckodag vilken på grund av tradition eller sedvänja inom vederbörande land eller trakt är erkänd såsom vilodag.

Artikel 3

Rätten till trygga och sunda arbetsförhållanden

För att säkerställa den enskildes rätt till trygga och sunda arbetsförhållanden förbinda sig de fördragslutande parterna

1. att utfärda säkerhets- och hälsoföreskrifter;

2. att genom tillsyn sörja för att dessa föreskrifter efterlevas;

3. att, när anledning därtill förekommer, samråda med arbetsgivarernas och arbetstagarnas organisationer beträffande åtgärder avsedda att förbättra arbetarskydd och arbetshygien.

Article 4**The Right to a Fair Remuneration**

With a view to ensuring the effective exercise of the right to a fair remuneration, the Contracting Parties undertake:

1. to recognise the right of workers to a remuneration such as will give them and their families a decent standard of living;

2. to recognise the right of workers to an increased rate of remuneration for overtime work, subject to exceptions in particular cases;

3. to recognise the right of men and women workers to equal pay for work of equal value;

4. to recognise the right of all workers to a reasonable period of notice for termination of employment;

5. to permit deductions from wages only under conditions and to the extent prescribed by national laws or regulations or fixed by collective agreements or arbitration awards.

The exercise of these rights shall be achieved by freely concluded collective agreements, by statutory wage-fixing machinery, or by other means appropriate to national conditions.

Article 5**The Right to Organise**

With a view to ensuring or promoting the freedom of workers and employers to form local, national or international organisations for the protection of their economic and social interests and to join those organisations, the Contracting Par-

Artikel 4**Rätten till skälig lön**

För att trygga den enskilde arbetstagarens rätt till skälig lön förbinda sig de fördragsslutande parterna

1. att erkänna arbetstagarnas rätt till en lön, som är tillräcklig för att bereda dem och deras familjer en godtagbar levnadsstandard;

2. att, med undantag endast för särskilda fall, erkänna arbetstagarnas rätt till förhöjd lön vid övertidsarbete;

3. att erkänna manliga och kvinnliga arbetstagares rätt till lika lön för arbete av lika värde;

4. att erkänna alla arbetstagares rätt till skälig uppsägningstid vid anställningens upphörande;

5. att endast på de villkor och i den omfattning, som stadgas i nationell lagstiftning eller som fastställs genom kollektivavtal eller skiljedom medgiva avdrag på lönen.

Dessa rättigheter skola säkerställas antingen genom fritt ingångna kollektivavtal eller genom författningsmässigt reglerad lönesättning eller på annat med hänsyn till nationella förhållanden lämpligt sätt.

Artikel 5**Föreningsrätt**

För att säkerställa eller främja arbetstagarnas och arbetsgivarnas frihet att bilda och tillhöra lokala, riksomfattande nationella eller internationella sammanslutningar för att tillvarataga sina ekonomiska och sociala intressen förbinda sig de för-

ties undertake that national law shall not be such as to impair, nor shall it be so applied as to impair, this freedom. The extent to which the guarantees provided for in this Article shall apply to the police shall be determined by national laws or regulations. The principle governing the application to the members of the armed forces of these guarantees and the extent to which they shall apply to persons in this category shall equally be determined by national laws or regulations.

Article 6

The Right to Bargain Collectively

With a view to ensuring the effective exercise of the right to bargain collectively, the Contracting Parties undertake:

1. to promote joint consultation between workers and employers;
2. to promote, where necessary and appropriate, machinery for voluntary negotiations between employers or employers' organisations and workers' organisations, with a view to the regulation of terms and conditions of employment by means of collective agreements;
3. to promote the establishment and use of appropriate machinery for conciliation and voluntary arbitration for the settlement of labour disputes;

and recognise:

4. the right of workers and employers to collective action in cases of conflicts of interest, including the right to strike, subject to obligations

dragsslutande parterna att varken utforma eller tillämpa den nationella lagstiftningen på sådant sätt, att denna frihet kränkes. I vad mån i denna artikel stadgade garantier skola äga tillämpning på personer som tillhöra polisväsendet eller krigsmakten skall bestämmas i nationell lagstiftning.

Artikel 6

Förhandlingsrätt

För att säkerställa arbetstagares och arbetsgivares rätt att förhandla kollektivt förbinda sig de fördragslutande parterna

1. att främja gemensamma överläggningar mellan arbetstagare och arbetsgivare;
2. att, där så är erforderligt och lämpligt, främja ett förfarande för frivilliga förhandlingar mellan å ena sidan arbetsgivarna eller deras organisationer och å andra sidan arbetstagarnas organisationer i syfte att uppnå en reglering av arbetsvillkoren genom kollektivavtal;
3. att främja införandet och utnyttjandet av ett lämpligt förfarande för förlikning och frivillig skiljedom i arbetstvister;

samt erkänna

4. arbetstagarnas och arbetsgivarernas rätt att tillgripa kollektiva åtgärder i händelse av intressekonflikter, däri inbegripet strejk, om icke an-

that might arise out of collective agreements previously entered into.

nat följer av förpliktelser enligt gällande kollektivavtal.

Article 7

The Right of Children and Young Persons to Protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of children and young persons to protection, the Contracting Parties undertake:

1. to provide that the minimum age of admission to employment shall be 15 years, subject to exceptions for children employed in prescribed light work without harm to their health, morals or education;

2. to provide that a higher minimum age of admission to employment shall be fixed with respect to prescribed occupations regarded as dangerous or unhealthy;

3. to provide that persons who are still subject to compulsory education shall not be employed in such work as would deprive them of the full benefit of their education;

4. to provide that the working hours of persons under 16 years of age shall be limited in accordance with the needs of their development, and particularly with their need for vocational training;

5. to recognise the right of young workers and apprentices to a fair wage or other appropriate allowances;

Artikel 7

Skydd för barn och ungdom

För att säkerställa barns och ungdoms rätt till skydd förbinda sig de fördragsslutande parterna

1. att fastställa den minimiålder, som minderåriga skola hava uppnått för att få användas i arbete, till 15 år, dock att undantag härifrån må göras beträffande minderåriga, som sysselsätts i särskilt angivna lättare arbeten, vilka icke menligt inverka på deras hälsa, moral eller uppfostran;

2. att fastställa en högre minimiålder för minderårigas användning till vissa särskilt angivna arbeten, vilka anses såsom riskfyllda eller hälsofarliga;

3. att föreskriva att personer, vilka alltjämt äro underkastade skollplikt, icke må användas till arbete, som hindrar dem att i full utsträckning tillgodogöra sig undervisningen;

4. att sörja för att arbetstiden för personer under 16 år begränsas med hänsyn till deras utveckling och särskilt till deras behov av yrkesutbildning;

5. att erkänna minderåriga arbetstagares och lärlingars rätt till skälig lön eller annan lämplig gottgörelse;

6. to provide that the time spent by young persons in vocational training during the normal working hours with the consent of the employer shall be treated as forming part of the working day;

7. to provide that employed persons of under 18 years of age shall be entitled to not less than three weeks' annual holiday with pay;

8. to provide that persons under 18 years of age shall not be employed in night work with the exception of certain occupations provided for by national laws or regulations;

9. to provide that persons under 18 years of age employed in occupations prescribed by national laws or regulations shall be subject to regular medical control;

10. to ensure special protection against physical and moral dangers to which children and young persons are exposed, and particularly against those resulting directly or indirectly from their work.

6. att sörja för att sådan tid på dagen, som minderåriga arbetstagare med arbetsgivarens samtycke äro frånvarande från arbetet på grund av yrkesutbildning, betraktas såsom en del av arbetsdagen;

7. att sörja för att arbetstagare under 18 år komma i åtnjutande av minst tre veckors betald semester om året;

8. att, med undantag endast för vissa i den nationella lagstiftningen angivna yrken, förbjuda att arbetstagare under 18 år användas till nattarbete;

9. att föreskriva att arbetstagare under 18 år, som äro sysselsatta i vissa i den nationella lagstiftningen angivna arbeten, skola vara underkastade regelbunden läkarkontroll;

10. att tillse att särskilt skydd beredes minderåriga mot de risker i fysiskt och moraliskt avseende, för vilka de äro utsatta, och i synnerhet mot risker, som direkt eller indirekt härröra från deras arbete.

Article 8

The Right of Employed Women to Protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of employed women to protection, the Contracting Parties undertake:

1. to provide either by paid leave, by adequate social security benefits or by benefits from public funds for women to take leave before and after childbirth up to a total of at least 12 weeks;

Artikel 8

Skydd för kvinnliga arbetstagare

För att säkerställa kvinnliga arbetstagares rätt till skydd förbinda sig de fördragsslutande parterna

1. att bereda kvinnor tillfälle till en viloperiod om sammanlagt minst 12 veckor före och efter barnsörd genom att tillförsäkra dem rätt antingen till avlönad ledighet eller till erforderliga socialförsäkringsförmåner eller förmåner, som utgå av allmänna medel;

2. to consider it as unlawful for an employer to give a woman notice of dismissal during her absence on maternity leave or to give her notice of dismissal at such a time that the notice would expire during such absence;

3. to provide that mothers who are nursing their infants shall be entitled to sufficient time off for this purpose;

4. (a) to regulate the employment of women workers on night work in industrial employment;

(b) to prohibit the employment of women workers in underground mining, and, as appropriate, on all other work which is unsuitable for them by reason of its dangerous, unhealthy, or arduous nature.

2. att anse arbetsgivares uppsägning av kvinnlig arbetstagarare såsom olaglig om den företages under hennes frånvaro på grund av havandeskap eller barnsbörd eller vid sådan tidpunkt, att uppsägningstiden utlöper under frånvaro, som nyss nämnts;

3. att tillförsäkra mödrar som amma sina barn tillräcklig ledighet under arbetstiden för detta ändamål;

4. a) att reglera kvinnors användande till nattarbete i industriell verksamhet;

b) att förbjuda kvinnors användande till gruvarbete under jord och, där så är påkallat, till varje annat arbete vilket med hänsyn till dess farliga, ohälsosamma eller ansträngande beskaffenhet är olämpligt för kvinnlig arbetskraft.

Article 9

The Right to Vocational Guidance

With a view to ensuring the effective exercise of the right to vocational guidance, the Contracting Parties undertake to provide or promote, as necessary, a service which will assist all persons, including the handicapped, to solve problems related to occupational choice and progress, with due regard to the individual's characteristics and their relation to occupational opportunity: this assistance should be available free of charge, both to young persons, including school children, and to adults.

Artikel 9

Yrkesvägledning

För att trygga den enskildes rätt till yrkesvägledning förbinda sig de fördragsslutande parterna, att i mån av behov upprätta eller understödja organ med uppgift att bistå alla och envar, handikappade inbegripna, vid lösandet av problem i samband med yrkesval och yrkeskarriär, med beaktande av vederbörandes individuella egenskaper i relation till de möjligheter arbetsmarknaden erbjuder; detta bistånd skall kostnadsfritt tillhandahållas såväl minderåriga, skolbarn inbegripna, som vuxna.

Article 10

The Right to Vocational Training

With a view to ensuring the effective exercise of the right to vocational training, the Contracting Parties undertake:

1. to provide or promote, as necessary, the technical and vocational training of all persons, including the handicapped, in consultation with employers' and workers' organisations, and to grant facilities for access to higher technical and university education, based solely on individual aptitude;

2. to provide or promote a system of apprenticeship and other systematic arrangements for training young boys and girls in their various employments;

3. to provide or promote, as necessary:

(a) adequate and readily available training facilities for adult workers;

(b) special facilities for the re-training of adult workers needed as a result of technological development or new trends in employment;

4. to encourage the full utilisation of the facilities provided by appropriate measures such as:

(a) reducing or abolishing any fees or charges;

(b) granting financial assistance in appropriate cases;

(c) including in the normal working hours time spent on supplementary training taken by the worker, at the request of his employer, during employment;

Artikel 10

Yrkesutbildning

För att trygga den enskildes rätt till yrkesutbildning förbinda sig de fördragslutande parterna

1. att, i mån av behov, ombesörja eller främja teknisk utbildning och yrkesutbildning för alla och envar, handikappade inbegripna, i samråd med arbetsgivarnas och arbetstagarernas organisationer, samt att öppna tillträde till högre teknisk utbildning och universitetsutbildning uteslutande på grundval av individens lämplighet;

2. att upprätta eller främja ett lärlingssystem och andra anordningar för utbildning av gossar och flickor i olika yrken;

3. att, i mån av behov, tillskapa eller främja

a) tillräckliga och lätt tillgängliga anordningar för utbildning av vuxna arbetstagare;

b) särskilda anordningar för sådan omskolning av vuxna arbetstagare som betingas av den tekniska utvecklingen eller nya tendenser på arbetsmarknaden;

4. att på lämpligt sätt söka tillse att vidtagna anordningar till fullo utnyttjas, t. ex. genom att

a) sänka eller avskaffa alla slags avgifter;

b) bevilja ekonomiskt stöd i lämpliga fall;

c) i den normala arbetstiden inräkna tid, som arbetstagaren på arbetsgivarens begäran under anställningen använder till kompletterande utbildning;

(d) ensuring, through adequate supervision, in consultation with the employers' and workers' organisations, the efficiency of apprenticeship and other training arrangements for young workers, and the adequate protection of young workers generally.

d) medelst tillsyn, i samråd med arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer, säkerställa såväl effektiviteten hos lärlingssystemet och övriga utbildningsanordningar för unga arbetstagare som över huvud taget ett tillräckligt skydd för unga arbetstagare.

Article 11

The Right to Protection of Health

With a view to ensuring the effective exercise of the right to protection of health, the Contracting Parties undertake, either directly or in co-operation with public or private organisations, to take appropriate measures designed *inter alia*:

1. to remove as far as possible the causes of ill-health;
2. to provide advisory and educational facilities for the promotion of health and the encouragement of individual responsibility in matters of health;
3. to prevent as far as possible epidemic, endemic and other diseases.

Article 12

The Right to Social Security

With a view to ensuring the effective exercise of the right to social security, the Contracting Parties undertake:

1. to establish or maintain a system of social security;
2. to maintain the social security system at a satisfactory level at least equal to that required for ratification of International Labour Convention

Artikel 11

Skydd för den enskildes hälsa

För att trygga den enskildes rätt att bevaras vid god hälsa förbinda sig de fördragsslutande parterna att antingen direkt eller i samverkan med offentliga eller privata organisationer vidtaga erforderliga åtgärder i syfte bland annat

1. att i möjligaste mån undanröja orsakerna till ohälsa;
2. att tillhandagå med råd och upplysningar till hälsans förbättrande och för utvecklande av känslan av personligt ansvar i hälsoangelägenheter;
3. att i möjligaste mån förebygga uppkomsten av epidemier, folksjukdomar och andra sjukdomar.

Artikel 12

Social trygghet

För att säkerställa den enskildes rätt till social trygghet förbinda sig de fördragsslutande parterna

1. att upprätta och vidmakthålla ett system för social trygghet;
2. att hålla det sociala trygghets-systemet på en tillfredsställande nivå, som åtminstone är likvärdig med den som krävs för ratificering

(No. 102) Concerning Minimum Standards of Social Security;

3. to endeavour to raise progressively the system of social security to a higher level;

4. to take steps, by the conclusion of appropriate bilateral and multilateral agreements, or by other means, and subject to the conditions laid down in such agreements, in order to ensure:

(a) equal treatment with their own nationals of the nationals of other Contracting Parties in respect of social security rights, including the retention of benefits arising out of social security legislation whatever movements the persons protected may undertake between the territories of the Contracting Parties;

(b) the granting, maintenance and resumption of social security rights by such means as the accumulation of insurance or employment periods completed under the legislation of each of the Contracting Parties.

Article 13

The Right to Social and Medical Assistance

With a view to ensuring the effective exercise of the right to social and medical assistance, the Contracting Parties undertake:

1. to ensure that any person who is without adequate resources and who is unable to secure such resources either by his own efforts or from other sources, in particular by

av den av Internationella arbetsorganisationen antagna konventionen (nr 102) angående minimistandard för social trygghet;

3. att söka fortlöpande förbättra det sociala trygghetssystemet;

4. att genom bilaterala eller multilaterala överenskommelser eller på annat sätt sörja för att följande principer vinna tillämpning, med förbehåll dock för de villkor som stadgas i ifrågavarande överenskommelser:

a) likabehandling med fördragsslutande lands egna medborgare av medborgare i annat fördragsslutande land i fråga om social trygghet jämte rätt att behålla en i ett fördragsslutande land beviljad förmån vid vistelse i annat fördragsslutande land;

b) sammanläggning, vid bedömandet av den enskildes rätt till ersättning från system för social trygghet, av försäkrings- eller sysselsättningsperioder, vilka fullgjorts i olika fördragsslutande länder, eller användande av annan jämförlig metod.

Artikel 13

Social och medicinsk hjälp

För att trygga den enskildes rätt till social och medicinsk hjälp förbinda sig de fördragsslutande parterna

1. att tillse att envar, som saknar och som ej genom egna ansträngningar eller på annat sätt kan skaffa sig tillräckliga medel för sin försörjning och som ej heller kan få så-

benefits under a social security scheme, be granted adequate assistance, and, in case of sickness, the care necessitated by his condition;

2. to ensure that persons receiving such assistance shall not, for that reason, suffer from a diminution of their political or social rights;

3. to provide that everyone may receive by appropriate public or private services such advice and personal help as may be required to prevent, to remove, or to alleviate personal or family want;

4. to apply the provisions referred to in paragraphs 1, 2 and 3 of this Article on an equal footing with their nationals to nationals of other Contracting Parties lawfully within their territories, in accordance with their obligations under the European Convention on Social and Medical Assistance, signed at Paris on 11th December 1953.

Article 14

The Right to Benefit from Social Welfare Services

With a view to ensuring the effective exercise of the right to benefit from social welfare services, the Contracting Parties undertake:

1. to promote or provide services which, by using methods of social work, would contribute to the welfare and development of both individuals and groups in the community, and

dana medel från ett system för social trygghet, kan få erforderlig hjälp samt vid sjukdom den vård hans tillstånd kräver;

2. att tillse att personer som åtnjuta dylik hjälp icke av denna anledning vidkännas inskränkning i sina politiska eller sociala rättigheter;

3. att vidtaga sådana åtgärder att envar må kunna av vederbörliga offentliga eller privata institutioner erhålla sådan rådgivning och personlig hjälp som må finnas erforderlig för att förhindra, att han och hans familj råkar i nöd eller för att avhjälpa eller lindra en nödsituation;

4. att i överensstämmelse med sina förpliktelser enligt den i Paris den 11 december 1953 undertecknade europeiska konventionen om social och medicinsk hjälp vid tillämpningen av de i mom. 1, 2 och 3 av förevarande artikel åsyftade bestämmelserna icke göra någon åtskillnad mellan egna medborgare och medborgare i annat fördragsslutande land, vilka lagligen uppehålla sig å deras territorier.

Artikel 14

Rätten att anlita sociala välfärdsanordningar

För att trygga den enskildes rätt att anlita sociala välfärdsanordningar förbinda sig de fördragsslutande parterna

1. att främja eller vidtaga åtgärder för inrättandet av organ, som med de inom socialvården brukliga metoderna arbeta för såväl individernas som samhällsgruppernas väl-

to their adjustment to the social environment;

2. to encourage the participation of individuals and voluntary or other organisations in the establishment and maintenance of such services.

färd, utveckling och anpassning till den sociala miljön;

2. att uppmuntra enskilda individer samt frivilliga och andra organisationer att delta i upprättandet och vidmakthållandet av dylika organ.

Article 15

The Right of Physically or Mentally Disabled Persons to Vocational Training, Rehabilitation and Social Resettlement

With a view to ensuring the effective exercise of the right of the physically or mentally disabled to vocational training, rehabilitation and resettlement, the Contracting Parties undertake:

1. to take adequate measures for a provision of training facilities, including, where necessary, specialised institutions, public or private;

2. to take adequate measures for the placing of disabled persons in employment, such as specialised placing services, facilities for sheltered employment and measures to encourage employers to admit disabled persons to employment.

Article 16

The Right of the Family to Social, Legal and Economic Protection

With a view to ensuring the necessary conditions for the full development of the family, which is a fundamental unit of society, the Contracting Parties undertake to promote the economic, legal and social protection of family life by such

Artikel 15

Fysiskt eller psykiskt handikappades rätt till yrkesutbildning, rehabilitering och social återanpassning

För att trygga fysiskt eller psykiskt handikappade personers rätt till yrkesutbildning, rehabilitering och social återanpassning förbinda sig de fördragsslutande parterna

1. att vidtaga erforderliga åtgärder för att bereda de handikappade möjligheter till yrkesutbildning, och, där så är påkallat, inrätta offentliga eller enskilda specialinstitutioner;

2. att vidtaga erforderliga åtgärder för att placera handikappade i arbetslivet, såsom att inrätta särskilda arbetsförmedlingsorgan, skapa möjligheter till skyddat arbete samt stimulera arbetsgivare att anställa handikappade.

Artikel 16

Socialt, rättsligt och ekonomiskt skydd för familjen

För att trygga de levnadsvillkor, som äro en nödvändig förutsättning för gynnsamma familjeförhållanden, förbinda sig de fördragsslutande parterna — vilka äro ense om att familjen utgör en av samhällets grundvalar — att i ekonomiskt, rättsligt

means as social and family benefits, fiscal arrangements, provision of family housing, benefits for the newly married, and other appropriate means.

och socialt hänseende skydda familjelivet genom sociala förmåner och familjebidrag, skattepolitiska åtgärder, främjande av byggandet av familjebostäder, bidrag till nygifta eller andra ändamålsenliga åtgärder.

Article 17

The Right of Mothers and Children to Social and Economic Protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of mothers and children to social and economic protection, the Contracting Parties will take all appropriate and necessary measures to that end, including the establishment or maintenance of appropriate institutions or services.

Artikel 17

Socialt och ekonomiskt skydd för mödrar och barn

För att trygga mödrars och barns rätt till skydd i socialt och ekonomiskt hänseende ämna de fördragslutande länderna vidtaga alla erforderliga och för ändamålet lämpade åtgärder, inbegripet upprättandet eller vidmakthållandet av lämpliga institutioner eller inrättningar.

Article 18

The Right to Engage in a Gainful Occupation in the Territory of other Contracting Parties

With a view to ensuring the effective exercise of the right to engage in a gainful occupation in the territory of any other Contracting Party, the Contracting Parties undertake:

1. to apply existing regulations in a spirit of liberality;
2. to simplify existing formalities and to reduce or abolish chancery dues and other charges payable by foreign workers or their employers;
3. to liberalise, individually or collectively, regulations governing the employment of foreign workers;

and recognise:

Artikel 18

Rätten att utöva förvärvsarbete å annan fördragslutande parts territorium

För att säkerställa rätten att utöva förvärvsarbete å annan fördragslutande parts territorium förbinda sig de fördragslutande parterna

1. att tillämpa gällande bestämmelser i liberal anda;
 2. att förenkla existerande formaliteter samt att minska eller avskaffa stämpel- och andra avgifter, som åvila utländska arbetstagare eller deras arbetsgivare;
 3. att var för sig eller gemensamt uppmjuka de bestämmelser som reglera anställning av utländska arbetstagare;
- samt att erkänna

4. the right of their nationals to leave the country to engage in a gainful occupation in the territories of the other Contracting Parties.

Article 19

The Right of Migrant Workers and Their Families to Protection and Assistance

With a view to ensuring the effective exercise of the right of migrant workers and their families to protection and assistance in the territory of any other Contracting Party, the Contracting Parties undertake:

1. to maintain or to satisfy themselves that there are maintained adequate and free services to assist such workers, particularly in obtaining accurate information, and to take all appropriate steps, so far as national laws and regulations permit, against misleading propaganda relating to emigration and immigration;

2. to adopt appropriate measures within their own jurisdiction to facilitate the departure, journey and reception of such workers and their families, and to provide, within their own jurisdiction, appropriate services for health, medical attention and good hygienic conditions during the journey;

3. to promote co-operation, as appropriate, between social services, public and private, in emigration and immigration countries;

4. to secure for such workers lawfully within their territories, insofar as such matters are regulated by law or regulations or are subject to the

4. sina medborgares rätt att lämna landet för att taga förvärvsarbete i annat fördragsslutande land.

Artikel 19

Migrerande arbetstagares och deras familjers rätt till skydd och bistånd

För att trygga migrerande arbetstagares och deras familjers rätt till skydd och bistånd inom annan fördragsslutande parts territorium förbinda sig de fördragsslutande parterna

1. att inrätta eller låta inrätta behövliga organ för kostnadsfritt bistånd åt sådana arbetstagare, med särskild uppgift att tillhandahålla vederhäftig upplysning ävensom att, i den mån nationell lagstiftning det medger, vidtaga alla erforderliga åtgärder för att förhindra vilseledande propaganda rörande in- och utvandring;

2. att inom gränserna för sin behörighet vidtaga lämpliga åtgärder för att underlätta ifrågavarande arbetstagares och deras familjers avfärd, resa och mottagande ävensom tillförsäkra dem erforderlig hälso- och sjukvård samt goda hygieniska förhållanden under resan;

3. att i den mån så erfordras främja samarbete mellan allmänna och enskilda sociala institutioner i ut- och invandringsländerna;

4. att, i den mån sådana förhållanden regleras genom lagstiftning eller äro underkastade administrativ myndighets kontroll, garantera ifrå-

control of administrative authorities: treatment not less favourable than that of their own nationals in respect of the following matters:

(a) remuneration and other employment and working conditions;

(b) membership of trade unions and enjoyment of the benefits of collective bargaining;

(c) accommodation;

5. to secure for such workers lawfully within their territories treatment not less favourable than that of their own nationals with regard to employment taxes, dues or contributions payable in respect of employed persons;

6. to facilitate as far as possible the reunion of the family of a foreign worker permitted to establish himself in the territory;

7. to secure for such workers lawfully within their territories treatment not less favourable than that of their own nationals in respect of legal proceedings relating to matters referred to in this Article;

8. to secure that such workers lawfully residing within their territories are not expelled unless they endanger national security or offend against public interest or morality;

9. to permit, within legal limits, the transfer of such parts of the earnings and savings of such workers

gavarande arbetstagare vid laglig vistelse inom deras territorier en behandling, som icke är mindre förmånlig än den som tillkommer de egna medborgarna i fråga om

a) avlöning och övriga anställnings- och arbetsförhållanden;

b) medlemskap i fackliga organisationer och rätt att åtnjuta i kollektivavtal fastställda förmåner;

c) bostadsförhållanden.

5. att tillförsäkra ifrågavarande arbetstagare vid laglig vistelse inom deras territorier en behandling, som icke är mindre förmånlig än den som tillkommer deras egna medborgare ifråga om skatter och avgifter, som hänföra sig till arbetet och som debiteras arbetstagarna;

6. att i möjligaste mån underlätta utländsk arbetstagares återförening med sin familj, om arbetstagaren själv erhållit tillstånd att slå sig ned i anställningslandet;

7. att tillförsäkra ifrågavarande arbetstagare vid laglig vistelse inom deras territorier en behandling, som icke är mindre förmånlig än den som tillkommer deras egna medborgare vid rättsligt förfarande i samband med frågor, som avses i denna artikel;

8. att garantera att ifrågavarande arbetstagare, som äro lagligen bosatta inom deras territorier, icke utvisas med mindre de utgöra en fara för den nationella säkerheten eller förbryta sig mot allmän ordning eller moral;

9. att inom i lag föreskrivna gränser medgiva utförelse av så stor del av ifrågavarande arbetstagares arbets-

as they may desire;

10. to extend the protection and assistance provided for in this Article to self-employed migrants insofar as such measures apply.

förtjänster och besparingar som de själva önska;

10. att i tillämpliga delar utsträcka i denna artikel angivet skydd och bistånd till att omfatta migrerande personer, som utöva självständig förvärvsverksamhet.

PART III

Article 20

Undertakings

1. Each of the Contracting Parties undertakes:

(a) to consider Part I of this Charter as a declaration of the aims which it will pursue by all appropriate means, as stated in the introductory paragraph of that Part;

(b) to consider itself bound by at least five of the following Articles of Part II of this Charter: Articles 1, 5, 6, 12, 13, 16 and 19;

(c) in addition to the Articles selected by it in accordance with the preceding sub-paragraph, to consider itself bound by such a number of Articles or numbered paragraphs of Part II of the Charter as it may select, provided that the total number of Articles or numbered paragraphs by which it is bound is not less than 10 Articles or 45 numbered paragraphs.

2. The Articles or paragraphs selected in accordance with sub-paragraphs (b) and (c) of paragraph 1 of this Article shall be notified to the Secretary-General of the Council of Europe at the time when the instrument of ratification or approval of

TREDJE DELEN

Artikel 20

Utfästelser

1. Varje fördragsslutande part utfäster sig

a) att betrakta första delen av denna stadga såsom en förklaring rörande de mål som parten i enlighet med bestämmelserna i det inledande stycket till nämnda del skall söka förverkliga med alla lämpliga medel;

b) att anse sig bunden av åtminstone fem av artiklarna 1, 5, 6, 12, 13, 16 och 19 i stadgans andra del;

c) att anse sig bunden av ytterligare ett antal artiklar eller moment av stadgans andra del, vilka parten själv äger fritt välja, dock att det sammanlagda antalet bestämmelser som skola vara bindande för parten icke må understiga 10 artiklar eller 45 moment.

2. Samtidigt med att vederbörande fördragsslutande part deponerar sitt ratifikationsinstrument eller meddelande om godkännande, skall Europarådets generalsekreterare underrättas om de artiklar och moment, som utvalts i enlighet med

the Contracting Party concerned is deposited.

3. Any Contracting Party may, at a later date, declare by notification to the Secretary-General that it considers itself bound by any Articles or any numbered paragraphs of Part II of the Charter which it has not already accepted under the terms of paragraph 1 of this Article. Such undertakings subsequently given shall be deemed to be an integral part of the ratification or approval, and shall have the same effect as from the thirtieth day after the date of the notification.

4. The Secretary-General shall communicate to all the signatory Governments and to the Director-General of the International Labour Office any notification which he shall have received pursuant to this Part of the Charter.

5. Each Contracting Party shall maintain a system of labour inspection appropriate to national conditions.

mom. 1 b) och c) av förevarande artikel.

3. Fördragsslutande part må vid senare tidpunkt genom ett till generalsekreteraren ställt meddelande förklara sig bunden av annan artikel eller annat moment av andra delen än de som redan godtagits i enlighet med bestämmelserna i mom. 1 av förevarande artikel. Dylika senare gjorda utfästelser skola anses utgöra en integrerande del av ratifikationen eller godkännandet och skola medföra samma verkningar från och med trettonde dagen efter dagen för förklaringen.

4. Generalsekreteraren skall underrätta alla regeringar som under-tecknat stadgan samt Internationella arbetsbyråns generaldirektör om varje meddelande, som delgivits honom i enlighet med förevarande del av stadgan.

5. I varje fördragsslutande land skall finnas en yrkesinspektion anpassad till de nationella förhållandena.

PART IV

Article 21

Reports Concerning Accepted Provisions

The Contracting Parties shall send to the Secretary-General of the Council of Europe a report at two-yearly intervals, in a form to be determined by the Committee of Ministers, concerning the application of such provisions of Part II of the Charter as they have accepted.

FJÄRDE DELEN

Artikel 21

Rapporter avseende godtagna bestämmelser

Fördragsslutande part skall vartannat år, i den form ministerkommittén bestämmer, tillstålla Europarådets generalsekreterare rapport avseende tillämpningen av de bestämmelser i stadgans andra del som parten godtagit.

Article 22

Artikel 22

Reports Concerning Provisions which are not Accepted

Rapporter avseende icke godtagna bestämmelser

The Contracting Parties shall send to the Secretary-General, at appropriate intervals as requested by the Committee of Ministers, reports relating to the provisions of Part II of the Charter which they did not accept at the time of their ratification or approval or in a subsequent notification. The Committee of Ministers shall determine from time to time in respect of which provisions such reports shall be requested and the form of the reports to be provided.

Fördragsslutande part skall tid efter annan, i enlighet med vad ministerkommittén därom bestämmer, tillställa generalsekreteraren rapporter avseende de bestämmelser i stadgans andra del som parten ej godtagit vid tidpunkten för ratifikationen eller godkännandet och ej heller genom ett senare meddelande. Ministerkommittén skall från tid till annan fatta beslut om vilka bestämmelser som skola göras till föremål för en dylik rapport samt rörande rapportens form.

Article 23

Artikel 23

Communication of Copies

Översändande av avskrifter

1. Each Contracting Party shall communicate copies of its reports referred to in Articles 21 and 22 to such of its national organisations as are members of the international organisations of employers and trade unions to be invited under Article 27, paragraph 2, to be represented at meetings of the Sub-committee of the Governmental Social Committee.

1. Varje fördragsslutande part skall översända avskrifter av de i artiklarna 21 och 22 avsedda rapporterna till sådana nationella organisationer som äro anslutna till de internationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, vilka enligt artikel 27 mom. 2 skola inbjudas att låta sig representera vid sammanträden med den sociala kommitténs underkommitté.

2. The Contracting Parties shall forward to the Secretary-General any comments on the said reports received from these national organisations, if so requested by them.

2. De fördragsslutande parterna skola till generalsekreteraren vidarebefordra från de nationella organisationerna inkomna yttranden, därest organisationerna göra framställning därom.

Article 24

Artikel 24

Examination of the Reports

Granskning av rapporterna

The reports sent to the Secretary-General in accordance with Articles 3 — *Bihang till riksdagens protokoll 1962. 1 saml. Nr 175*

Rapporter som tillställas generalsekreteraren i enlighet med artik-

21 and 22 shall be examined by a Committee of Experts, who shall have also before them any comments forwarded to the Secretary-General in accordance with paragraph 2 of Article 23.

Article 25

Committee of Experts

1. The Committee of Experts shall consist of not more than seven members appointed by the Committee of Ministers from a list of independent experts of the highest integrity and of recognised competence in international social questions, nominated by the Contracting Parties.

2. The members of the Committee shall be appointed for a period of six years. They may be reappointed. However, of the members first appointed, the terms of office of two members shall expire at the end of four years.

3. The members whose terms of office are to expire at the end of the initial period of four years shall be chosen by lot by the Committee of Ministers immediately after the first appointment has been made.

4. A member of the Committee of Experts appointed to replace a member whose term of office has not expired shall hold office for the remainder of his predecessor's term.

Article 26

Participation of the International Labour Organisation

The International Labour Organisation shall be invited to nominate

larna 21 och 22 skola granskas av en expertkommitté, vilken även skall ha tillgång till alla yttranden, som vidarebefordrats till generalsekreteraren i enlighet med artikel 23 mom. 2.

Artikel 25

Expertkommitté

1. Expertkommittén skall bestå av högst sju av ministerkommittén från en förteckning över oavhängiga oförvitliga experter med erkänd kompetens i internationella sociala frågor utsedda ledamöter, vilka nominerats av de fördragslutande parterna.

2. Kommitténs ledamöter skola utses för en tid av sex år. Deras mandat skall kunna förnyas. Likväl skall mandatet för två av de först utsedda ledamöterna upphöra efter fyra år.

3. De ledamöter vilkas mandat skola utlöpa vid utgången av den första fyraårsperioden skola genom lottning utväljas av ministerkommittén omedelbart efter det den första utnämningen ägt rum.

4. Ledamot av expertkommittén, som utsetts att ersätta ledamot, vars mandat ej utlöpt, skall vara ledamot under återstoden av företrädarens mandattid.

Artikel 26

Medverkan av Internationella arbetsorganisationen

Internationella arbetsorganisationen skall inbjudas att utse en repre-

a representative to participate in a consultative capacity in the deliberations of the Committee of Experts.

Article 27

Sub-committee of the Governmental Social Committee

1. The reports of the Contracting Parties and the conclusions of the Committee of Experts shall be submitted for examination to a Sub-committee of the Governmental Social Committee of the Council of Europe.

2. The Sub-committee shall be composed of one representative of each of the Contracting Parties. It shall invite no more than two international organisations of employers and no more than two international trade union organisations as it may designate to be represented as observers in a consultative capacity at its meetings. Moreover, it may consult no more than two representatives of international non-governmental organisations having consultative status with the Council of Europe, in respect of questions with which the organisations are particularly qualified to deal, such as social welfare, and the economic and social protection of the family.

3. The Sub-committee shall present to the Committee of Ministers a report containing its conclusions and append the report of the Committee of Experts.

Article 28

Consultative Assembly

The Secretary-General of the Council of Europe shall transmit to

sentant att i egenskap av rådgivare delta i expertkommitténs överläggningar.

Artikel 27

Underkommitté till den sociala kommittén

1. De fördragsslutande parternas rapporter samt expertkommitténs utlåtande skola underställas en underkommitté till Europarådets sociala kommitté för granskning.

2. Underkommittén skall vara sammansatt av en representant för var och en av de fördragsslutande parterna. Den skall inbjuda högst två internationella arbetsgivarorganisationer samt högst två internationella arbetstagarorganisationer att sända observatörer med rådgivande uppgifter till kommitténs sammanträden. Därjämte skall underkommittén äga samråda med högst två representanter för internationella icke-statliga organisationer med konsultativ status hos Europarådet i frågor som dessa organisationer äro särskilt skickade att handlägga, t. ex. social välfärd samt ekonomiskt och socialt familjeskydd.

3. Underkommittén skall avgiva utlåtande till ministerkommittén och därvid foga expertkommitténs rapport.

Artikel 28

Rådgivande församling

Europarådets generalsekreterare skall till den rådgivande församling-

the Consultative Assembly the conclusions of the Committee of Experts. The Consultative Assembly shall communicate its views on these Conclusions to the Committee of Ministers.

en överlämna expertkommitténs utlåtande. Församlingen skall till ministerkommittén avgiva yttrande över utlåtandet.

Article 29

Committee of Ministers

By a majority of two-thirds of the members entitled to sit on the Committee, the Committee of Ministers may, on the basis of the report of the Sub-committee, and after consultation with the Consultative Assembly, make to each Contracting Party any necessary recommendations.

Artikel 29

Ministerkommittén

På grundval av underkommitténs rapport och efter konsultation av den rådgivande församlingen kan ministerkommittén med två tredjedels majoritet av de medlemmar som äga säte i kommittén besluta att till var och en av de fördragsslutande parterna rikta erforderliga rekommendationer.

PART V

Article 30

Derogations in Time of War or Public Emergency

1. In time of war or other public emergency threatening the life of the nation any Contracting Party may take measures derogating from its obligations under this Charter to the extent strictly required by the exigencies of the situation, provided that such measures are not inconsistent with its other obligations under international law.

2. Any Contracting Party which has availed itself of this right of derogation shall, within a reasonable lapse of time, keep the Secretary-General of the Council of Europe fully informed of the measures taken and of the reasons therefor. It shall

FEMTE DELEN

Artikel 30

Avvikelser i händelse av krig eller nationellt kristillstånd

1. I händelse av krig eller annat nationellt kristillstånd som hotar nationens existens äger fördragsslutande part vidtaga åtgärder, vilka innebära avvikelse från dess förpliktelser enligt denna stadga, i den mån läget det oundgängligen kräver och under förutsättning att åtgärderna icke strida mot andra förpliktelser enligt internationell rätt.

2. Varje fördragsslutande part som tillämpat bestämmelserna i mom. 1 skall inom rimlig tid hålla Europarådets generalsekreterare fullt underrättad om vidtagna åtgärder och skälen därför. Parten skall likaledes lämna generalsekre-

likewise inform the Secretary-General when such measures have ceased to operate and the provisions of the Charter which it has accepted are again being fully executed.

3. The Secretary-General shall in turn inform other Contracting Parties and the Director-General of the International Labour Office of all communications received in accordance with paragraph 2 of this Article.

Article 31

Restrictions

1. The rights and principles set forth in Part I when effectively realised, and their effective exercise as provided for in Part II, shall not be subject to any restrictions or limitations not specified in those Parts, except such as are prescribed by law and are necessary in a democratic society for the protection of the rights and freedoms of others or for the protection of public interest, national security, public health, or morals.

2. The restrictions permitted under this Charter to the rights and obligations set forth herein shall not be applied for any purpose other than that for which they have been prescribed.

Article 32

Relations Between the Charter and Domestic Law or International Agreements

The provisions of this Charter shall not prejudice the provisions of do-

teraren underrättelse om den tidpunkt, då dylika åtgärder upphört att gälla och de föreskrifter i stadgan som parten godtagit ånyo börja tillämpas i full utsträckning.

3. Generalsekreteraren skall underrätta övriga fördragsslutande länder samt Internationella arbetsbyråns generaldirektör om alla meddelanden, som han mottager jämlikt mom. 2 i denna artikel.

Artikel 31

Begränsningar

1. Ett effektivt förverkligande av de i första delen angivna rättigheterna och principerna samt ett effektivt utnyttjande av desamma i enlighet med föreskrifterna i andra delen förutsätter, att ifrågavarande rättigheter och principer icke göras till föremål för andra inskränkningar eller begränsningar än de i nämnda delar av stadgan angivna, dock med undantag för sådana som äro i lag föreskrivna och som äro nödvändiga i ett demokratiskt samhälle såsom garanti för annans fri- och rättigheter eller såsom skydd för samhällets intresse, nationell säkerhet, allmän hälsa eller moral.

2. De enligt denna stadga medgivna inskränkningarna i däri angivna rättigheter och förpliktelser må endast tillämpas för därmed avsett ändamål.

Artikel 32

Förhållandet mellan stadgan samt inhemsk lagstiftning och internationella överenskommelser

Bestämmelserna i denna stadga skola icke inkräkta på bestämmel-

mestic law or of any bilateral or multilateral treaties, conventions or agreements which are already in force, or may come into force, under which more favourable treatment would be accorded to the persons protected.

Article 33

Implementation by Collective Agreements

1. In member States where the provisions of paragraphs 1, 2, 3, 4 and 5 of Article 2, paragraphs 4, 6 and 7 of Article 7 and paragraphs 1, 2, 3 and 4 of Article 10 of Part II of this Charter are matters normally left to agreements between employers or employers' organisations and workers' organisations, or are normally carried out otherwise than by law, the undertakings of those paragraphs may be given and compliance with them shall be treated as effective if their provisions are applied through such agreements or other means to the great majority of the workers concerned.

2. In member States where these provisions are normally the subject of legislation, the undertakings concerned may likewise be given, and compliance with them shall be regarded as effective if the provisions are applied by law to the great majority of the workers concerned.

Article 34

Territorial Application

1. This Charter shall apply to the metropolitan territory of each Contracting Party. Each signatory

serna i inhemsk lagstiftning eller i bilaterala eller multilaterala fördrag, konventioner eller överenskommelser, vilka äro eller kunna komma att tråda i kraft och som må innehålla för de skyddade personerna fördelaktigare bestämmelser.

Artikel 33

Verkställighet genom kollektivavtal

1. I medlemsstater, där förhållanden som avses i artikel 2 mom. 1, 2, 3, 4 och 5, artikel 7 mom. 4, 6 och 7 samt artikel 10 mom. 1, 2, 3 och 4 i andra delen av denna stadga vanligen regleras genom avtal mellan arbetsgivare eller arbetsgivarorganisationer och arbetstagarorganisationer eller eljest utan lagstiftning, må i nämnda moment angivna utfästelser göras och förpliktelserna anses uppfyllda, om momentens föreskrifter på grund av kollektivavtal eller på annan grund tillämpas på det stora flertalet berörda arbetstagare.

2. I medlemsstater, där förhållanden som avses i nämnda föreskrifter normalt regleras i lagstiftning, må utfästelserna likaledes göras och förpliktelserna anses uppfyllda, om föreskrifterna på grund av lagstiftning tillämpas på det stora flertalet berörda arbetstagare.

Artikel 34

Territoriell tillämpning

1. Denna stadga skall tillämpas på varje fördragsslutande parts moderland. Varje regering som underteck-

Government may, at the time of signature or of the deposit of its instrument of ratification or approval, specify, by declaration addressed to the Secretary-General of the Council of Europe, the territory which shall be considered to be its metropolitan territory for this purpose.

2. Any Contracting Party may, at the time of ratification or approval of this Charter or at any time thereafter, declare by notification addressed to the Secretary-General of the Council of Europe, that the Charter shall extend in whole or in part to a non-metropolitan territory or territories specified in the said declaration for whose international relations it is responsible or for which it assumes international responsibility. It shall specify in the declaration the Articles or paragraphs of Part II of the Charter which it accepts as binding in respect of the territories named in the declaration.

3. The Charter shall extend to the territory or territories named in the aforesaid declaration as from the thirtieth day after the date on which the Secretary-General shall have received notification of such declaration.

4. Any Contracting Party may declare at a later date by notification addressed to the Secretary-General of the Council of Europe, that, in respect of one or more of the territories to which the Charter has been extended in accordance with paragraph 2 of this Article, it accepts as binding any Articles or any

nar stadgan må i samband därmed, eller då dess ratifikationsinstrument eller underrättelse om godkännande deponeras, genom en till Europarådets generalsekreterare riktad deklaration angiva, vilket område som för nu angivet ändamål skall anses såsom moderlandet.

2. Varje fördragsslutande part må vid ratificeringen eller godkännandet av denna stadga eller vid senare tidpunkt i ett till Europarådets generalsekreterare ställt meddelande förklara, att stadgan helt eller delvis skall tillämpas på det eller de i förklaringen angivna, utanför moderlandet belägna områden, för vilkas internationella förbindelser den fördragsslutande parten är ansvarig eller för vilka parten påtager sig internationellt ansvar. Förklaringen skall utvisa vilka artiklar eller moment av andra delen av stadgan, som landet godtager såsom bindande för de i förklaringen angivna områdena.

3. Stadgan skall tillämpas på det eller de områden som angivits i den i nästföregående moment omförmälda förklaringen från och med trettionde dagen efter den då generalsekreteraren mottagit förklaringen.

4. Varje fördragsslutande part må därefter i fråga om ett eller flera av de områden, på vilka stadgan i enlighet med mom. 2 av denna artikel skall äga tillämpning, i ett till Europarådets generalsekreterare ställt meddelande förklara, att parten såsom bindande godtager artikel eller moment, som icke tidigare godtagits

numbered paragraphs which it has not already accepted in respect of that territory or territories. Such undertakings subsequently given shall be deemed to be an integral part of the original declaration in respect of the territory concerned, and shall have the same effect as from the thirtieth day after the date of the notification.

5. The Secretary-General shall communicate to the other signatory Governments and to the Director-General of the International Labour Office any notification transmitted to him in accordance with this Article.

Article 35

Signature, Ratification and Entry Into Force

1. This Charter shall be open for signature by the Members of the Council of Europe. It shall be ratified or approved. Instruments of ratification or approval shall be deposited with the Secretary-General of the Council of Europe.

2. This Charter shall come into force as from the thirtieth day after the date of deposit of the fifth instrument of ratification or approval.

3. In respect of any signatory Government ratifying subsequently, the Charter shall come into force as from the thirtieth day after the date of deposit of its instrument of ratification or approval.

4. The Secretary-General shall notify all the Members of the Council of Europe and the Director-General of the International Labour Office,

i vad avser detta eller dessa områden. Sådan senare utfästelse skall anses utgöra en integrerande del av den ursprungliga förklaringen beträffande området ifråga och skall medföra samma verkningar från och med trettionde dagen efter dagen för förklaringen.

5. Generalsekreteraren skall underrätta alla övriga regeringar som undertecknat stadgan samt Internationella arbetsbyråns generaldirektör om varje meddelande som delgivits honom i enlighet med förevarande artikel.

Artikel 35

Undertecknande, ratificering och ikraftträdande

1. Denna stadga skall stå öppen för undertecknande av Europarådets medlemmar. Den skall ratificeras eller godkännas. Ratifikationsinstrument och förklaringar om godkännande skola deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

2. Denna stadga skall träda i kraft trettionde dagen efter den då det femte ratifikationsinstrumentet eller den femte förklaringen om godkännande deponerats.

3. För varje signatärmakt som senare ratificerar stadgan skall den träda i kraft trettionde dagen efter den då ratifikationsinstrumentet eller förklaringen om godkännande deponerats.

4. Generalsekreteraren skall underrätta alla medlemmar av Europarådet samt Internationella arbetsbyråns generaldirektör om stadgans

of the entry into force of the Charter, the names of the Contracting Parties which have ratified or approved it and the subsequent deposit of any instruments of ratification or approval.

*Article 36***Amendments**

Any Member of the Council of Europe may propose amendments to this Charter in a communication addressed to the Secretary-General of the Council of Europe. The Secretary-General shall transmit to the other Members of the Council of Europe any amendments so proposed, which shall then be considered by the Committee of Ministers and submitted to the Consultative Assembly for opinion. Any amendments approved by the Committee of Ministers shall enter into force as from the thirtieth day after all the Contracting Parties have informed the Secretary-General of their acceptance. The Secretary-General shall notify all the Members of the Council of Europe and the Director-General of the International Labour Office of the entry into force of such amendments.

*Article 37***Denunciation**

1. Any Contracting Party may denounce this Charter only at the end of a period of five years from the date on which the Charter entered into force for it, or at the end of any successive period of two years, and, in each case, after giving six months notice to the Secretary-General of the

ikraftträdande, namnen på de fördragsslutande länder som ratificerat eller godtagit stadgan samt varje ytterligare deposition av ratifikationsinstrument eller förklaring om godkännande.

*Artikel 36***Ändringar av stadgan**

Envar medlem av Europarådet må föreslå ändringar i denna stadga genom ett till Europarådets generalsekreterare ställt meddelande. Generalsekreteraren skall till övriga medlemmar av Europarådet vidarebefordra varje dylikt förslag om ändring, och skall detsamma därefter prövas av ministerkommittén samt underställas den rådgivande församlingen för yttrande. Ändringsförslag som vunnit ministerkommitténs godkännande skall träda i kraft tretionde dagen efter den då samtliga fördragsslutande parter underrättat generalsekreteraren om sitt godkännande. Generalsekreteraren skall underrätta samtliga medlemmar av Europarådet samt Internationella arbetsbyråns generaldirektör om ikraftträdandet av dylik ändring.

*Artikel 37***Uppsägning**

1. Denna stadga må av fördragsslutande part icke uppsägas före utgången av en period om fem år från den dag, då stadgan för parten trädde i kraft eller före utgången av varje följande tvåårsperiod, varvid i båda fallen meddelande om uppsägningen sex månader i förväg skall

Council of Europe, who shall inform the other Parties and the Director-General of the International Labour Office accordingly. Such denunciation shall not affect the validity of the Charter in respect of the other Contracting Parties provided that at all times there are not less than five such Contracting Parties.

2. Any Contracting Party may, in accordance with the provisions set out in the preceding paragraph, denounce any Article or paragraph of Part II of the Charter accepted by it provided that the number of Articles or paragraphs by which this Contracting Party is bound shall never be less than 10 in the former case and 45 in the latter and that this number of Articles or paragraphs shall continue to include the Articles selected by the Contracting Party among those to which special reference is made in Article 20, paragraph 1, sub-paragraph (b).

3. Any Contracting Party may denounce the present Charter or any of the Articles or paragraphs of Part II of the Charter, under the conditions specified in paragraph 1 of this Article in respect of any territory to which the said Charter is applicable by virtue of a declaration made in accordance with paragraph 2 of Article 34.

Article 38

Appendix

The Appendix to this Charter shall form an integral part of it.

delgivas Europarådets generalsekretärare, som därefter har att underätta övriga fördragsslutande parter samt Internationella arbetsbyråns generaldirektör om uppsägningen. Sådan uppsägning skall icke inverka på stadgans giltighet för övriga fördragsslutande parter, förutsatt att antalet dylika parter alltid uppgår till minst fem.

2. Envar av de fördragsslutande parterna må i enlighet med föreskrifterna i föregående moment uppsäga varje av parten godtagen artikel eller moment i andra delen av stadgan, under förutsättning att antalet artiklar eller moment, av vilka parten är bunden, aldrig understiger 10 artiklar respektive 45 moment samt att berörda antal artiklar eller moment även i fortsättningen innefattar de artiklar vilka parten utvalt bland dem som särskilt omnämns i artikel 20 mom. 1 b).

3. Varje fördragsslutande part må, på villkor som sägs i mom. 1 av denna artikel, uppsäga förevarande stadga eller varje artikel eller moment av andra delen av stadgan beträffande område, på vilket stadgan är tillämplig i enlighet med en jämlikt artikel 34 mom. 2 avgiven förklaring.

Artikel 38

Bilaga

Bilagan till denna stadga skall utgöra en integrerande del av stadgan.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Charter.

Done at Turin, this 18th day of October 1961, in English and French, both texts being equally authoritative, in a single copy which shall be deposited within the archives of the Council of Europe. The Secretary-General shall transmit certified copies to each of the Signatories.

Till bekräftelse härav hava undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna stadga.

Som skedde i Turin den 18 oktober 1961 i engelsk och fransk text, vilka skola äga lika vitsord, och i ett exemplar, som skall deponeras i Europarådets arkiv. Generalsekreteraren skall tillställa envar av signatär-makterna bestyrkta avskrifter härav.

Appendix to the Social Charter

Scope of the Social Charter in terms of persons protected:

1. Without prejudice to Article 12, paragraph 4 and Article 13, paragraph 4, the persons covered by Articles 1 to 17 include foreigners only insofar as they are nationals of other Contracting Parties lawfully resident or working regularly within the territory of the Contracting Party concerned, subject to the understanding that these Articles are to be interpreted in the light of the provisions of Articles 18 and 19.

This interpretation would not prejudice the extension of similar facilities to other persons by any of the Contracting Parties.

2. Each Contracting Party will grant to refugees as defined in the Convention relating to the Status of Refugees, signed at Geneva on 28th July 1951, and lawfully staying in its territory, treatment as favourable as possible, and in any case not less

Bilaga till den sociala stadgan

Den sociala stadgans omfattning såvitt avser den skyddade personkretsen

1. Därest icke annat stadgas i artikel 12 mom. 4 och artikel 13 mom. 4 skola de personer som omfattas av artiklarna 1—17 ej inbegripa utlänningar, såvida de icke äro medborgare i annat fördragsslutande land och äro lagligen bosatta eller regelmässigt arbeta inom vederbörande fördragsslutande lands område; vid tolkning av nämnda artiklar skola dock bestämmelserna i artiklarna 18 och 19 beaktas.

Denna tolkning utesluter icke att fördragsslutande part må utsträcka motsvarande rättigheter till att omfatta även andra personer.

2. Varje fördragsslutande part skall tillförsäkra den som är flykting enligt den i Genève den 28 juli 1951 undertecknade konventionen angående flyktingars rättsliga ställning och som lagligen uppehåller sig på dess territorium en behandling som

favourable than under the obligations accepted by the Contracting Party under the said Convention and under any other existing international instruments applicable to those refugees.

är så gynnsam som möjligt och som under alla förhållanden icke är mindre förmånlig än den parten åtagit sig jämlikt sagda konvention eller enligt andra giltiga internationella överenskommelser, som äga tillämpning på sådana flyktingar.

PART I

Paragraph 18

and

PART II

Article 18, paragraph 1

It is understood that these provisions are not concerned with the question of entry into the territories of the Contracting Parties and do not prejudice the provisions of the European Convention on Establishment, signed at Paris on 13th December 1955.

PART II

Article 1, paragraph 2

This provision shall not be interpreted as prohibiting or authorising any union security clause or practice.

Article 4, paragraph 4

This provision shall be so understood as not to prohibit immediate dismissal for any serious offence.

Article 4, paragraph 5

It is understood that a Contracting Party may give the undertaking required in this paragraph if the great majority of workers are not permitted to suffer deductions from

FÖRSTA DELEN

mom. 18

och

ANDRA DELEN

artikel 18 mom. 1

Dessa bestämmelser skola icke anses beröra frågan om tillträde till de fördragsslutande parternas territorier eller inverka på bestämmelserna i den europeiska bosättningskonventionen, undertecknad i Paris den 13 december 1955.

ANDRA DELEN

Artikel 1 mom. 2

Denna bestämmelse skall icke tolkas såsom innebärande vare sig förbud mot eller godkännande av organisationsklausuler.

Artikel 4 mom. 4

Denna bestämmelse skall icke uppfattas såsom innebärande förbud mot omedelbart avskedande på grund av allvarlig förseelse.

Artikel 4 mom. 5

Fördragsslutande part skall anses kunna göra i detta moment avsedd utfästelse, om enligt lag, kollektivavtal eller skiljedom avdrag å lön icke medgives beträffande det stora

wages either by law or through collective agreements or arbitration awards, the exceptions being those persons not so covered.

Article 6, paragraph 4

It is understood that each Contracting Party may, insofar as it is concerned, regulate the exercise of the right to strike by law, provided that any further restriction that this might place on the right can be justified under the terms of Article 31.

Article 7, paragraph 8

It is understood that a Contracting Party may give the undertaking required in this paragraph if it fulfils the spirit of the undertaking by providing by law that the great majority of persons under 18 years of age shall not be employed in night work.

Article 12, paragraph 4

The words "and subject to the conditions laid down in such agreements" in the introduction to this paragraph are taken to imply *inter alia* that with regard to benefits which are available independently of any insurance contribution a Contracting Party may require the completion of a prescribed period of residence before granting such benefits to nationals of other Contracting Parties.

Article 13, paragraph 4

Governments not Parties to the European Convention on Social and Medical Assistance may ratify the

flertalet arbetstagare; undantag må endast göras beträffande personer, som icke omfattas av berörda lagstiftning, avtal eller skiljedom.

Artikel 6 mom. 4

Varje fördragsslutande part skall för sitt eget vidkommande äga att i lag reglera utövandet av strejkrätten, under förutsättning att varje annan inskränkning i denna rätt kan motiveras i enlighet med vad i artikel 31 sägs.

Artikel 7 mom. 8

Fördragsslutande part skall anses kunna göra i detta moment stadgad utfästelse, om parten handlar i utfästelsens anda genom att i lag utfärda bestämmelser av innebörd, att det stora flertalet personer under 18 år icke må användas till nattarbete.

Artikel 12 mom. 4

Orden »med förbehåll dock för de villkor som stadgas i ifrågavarande överenskomelser» i ingressen till detta moment skola anses innebära bland annat, att fördragsslutande part med avseende å förmåner som utgå oberoende av erlagda försäkringsavgifter må uppställa krav på bosättning under viss tid, innan parten beviljar medborgare i annat fördragsslutande land sådana förmåner.

Artikel 13 mom. 4

Länder som icke biträtt den europeiska konventionen om social och medicinsk hjälp må ratificera den

Social Charter in respect of this paragraph provided that they grant to nationals of other Contracting Parties a treatment which is in conformity with the provisions of the said Convention.

Article 19, paragraph 6

For the purpose of this provision, the term "family of a foreign worker" is understood to mean at least his wife and dependent children under the age of 21 years.

PART III

It is understood that the Charter contains legal obligations of an international character, the application of which is submitted solely to the supervision provided for in Part IV thereof.

Article 20, paragraph 1

It is understood that the "numbered paragraphs" may include Articles consisting of only one paragraph.

PART V

Article 30

The term "in time of war or other public emergency" shall be so understood as to cover also the *threat* of war.

sociala stadgan beträffande rubricerade moment, under förutsättning att de bevilja medborgare i övriga fördragsslutande länder en behandling, som står i överensstämmelse med föreskrifterna i sagda konvention.

Artikel 19 mom. 6

Vid tillämpningen av denna bestämmelse skall uttrycket »utländsk arbetstagares familj» anses inbegripa åtminstone hans hustru samt barn under 21 år, om vilka han har vårdnaden.

TREDJE DELEN

Denna stadga innehåller rättsliga förpliktelser av internationell karaktär, vilkas uppfyllande icke är underkastat annan kontroll än den som föreskrives i fjärde delen av stadgan.

Artikel 20 mom. 1

Ordet »moment» skall anses innefatta jämväl artiklar, som icke äro uppdelade i moment.

FEMTE DELEN

Artikel 30

Uttrycket »i händelse av krig eller nationellt kristillstånd» skall anses innefatta jämväl krigshot.